

คำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๕/๒๕๕๐

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

วันที่ ๒๖ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง { คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง
นายสุรพล พูลเกษ ผู้ถูกร้อง

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด
กรณีนายสุรพล พูลเกษ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้องส่งคำร้อง
ลงวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๐ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔
ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ข้อ ๓ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว)
พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ กรณีนายสุรพล พูลเกษ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน
และหนี้สินและเอกสารประกอบ

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า นายสุรพล พูลเกษ ผู้ถูกร้อง
เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ ได้รับเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๔๒
และได้พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ฯ เนื่องจากสมาชิกภาพสิ้นสุดลงเมื่อถึงคราว

ออกตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๔๖ ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๗ ตี (๑)

เนื่องด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ (๕) มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ได้กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีผลทำให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศดังกล่าว มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวัน ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง หรือพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี แล้วแต่กรณี

จากการตรวจสอบปรากฏว่า ในปีงบประมาณ ๒๕๔๒ องค์กรบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ มีรายได้รวมทั้งสิ้น ๗๕,๗๕๘,๕๑๑.๑๕ บาท ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด มีผลให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ฯ มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๓ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี

ผู้ร้องได้ตรวจสอบพบว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ รวม ๓ ครั้ง คือ เมื่อเข้ารับตำแหน่ง เมื่อพ้นจากตำแหน่ง และเมื่อพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี ซึ่งปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชี ฯ เพียง ๑ ครั้ง คือ เมื่อเข้ารับตำแหน่งโดยยื่นเมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ส่วนอีก ๒ ครั้ง คือ กรณีพ้นจากตำแหน่ง ซึ่งต้องยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๔๖ ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้องภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด โดยมีได้แจ้งเหตุขัดข้องให้ผู้ร้องทราบ ผู้ร้องจึงได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง รวม ๓ ฉบับ คือ (๑) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๒๓๕๘ ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๔๖ (๒) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๒๘๓๕ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๖ และ (๓) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๐๔๕๒ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๗

กับทั้งกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ซึ่งต้องยื่นภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ผู้ถูกร้องก็มีได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดแต่อย่างใด

ผู้ร้องได้ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. รวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม สรุปผลการสอบปากคำพยานแต่ละปากได้ดังนี้

(๑) นายเกรียงศักดิ์ ตันตะตะนัย ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ มีหน้าที่บริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และควบคุมดูแลการปฏิบัติของข้าราชการและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้การว่า กรณีการยื่นบัญชี ฯ เข้ารับตำแหน่งของผู้บริหารและสมาชิกสภา ฯ นายเกรียงศักดิ์ได้เคยแจ้งในที่ประชุมสภา ฯ ทราบ และผู้บริหารและสมาชิกสภา ฯ ได้ยื่นบัญชี ฯ ครบทุกราย และก่อนที่จะครบวาระการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารและสมาชิกสภา ฯ ได้มีการประชุมสภาสามัญสมัยที่ ๓ (ครั้งที่ ๑) เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๖ เพื่อแจ้งผู้บริหารและสมาชิกสภา ฯ ทราบว่า มีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่ง ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง และผู้ถูกร้องได้เข้าร่วมประชุมในวันดังกล่าวด้วย

(๒) นายฤทธิณรงค์ ศรีบัว หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานการประชุมสภา ฯ และคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งงานบุคลากรและนิติการ ได้เข้าร่วมประชุมสภา ฯ สมัยสามัญ สมัยที่ ๓ (ครั้งที่ ๑) ประจำปี ๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๖ เพื่อแจ้งให้ผู้บริหารและสมาชิกสภา ฯ ซึ่งจะครบวาระการดำรงตำแหน่งในวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๔๖ ทราบว่ามีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. และได้แจกแบบบัญชี ฯ และคำอธิบายเกี่ยวกับการยื่นบัญชี ฯ ให้แก่สมาชิกสภา ฯ ทูกราย รวมทั้งผู้ถูกร้องที่ได้ร่วมประชุมในวันดังกล่าวด้วย นอกจากนี้ยังได้เคยแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบบว่ามีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งทางโทรศัพท์ อีกทั้งได้แจ้งนายสมจิตร วัฒนอ่อน ซึ่งเป็นสมาชิกสภา ฯ ในหมู่บ้านเดียวกันกับผู้ถูกร้องช่วยแจ้งให้ทราบอีกทางหนึ่งด้วย

(๓) นายบุญสม บานแย้ม ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ เป็นประธานในที่ประชุมและดำเนินการประชุมสภา ฯ ซึ่งในการประชุมสภา ฯ เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๔๖ ได้มีการแจ้งให้สมาชิกสภา ฯ ที่เข้าร่วมประชุมทราบบว่ามีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ ซึ่งผู้ถูกร้องได้เข้าร่วมประชุมในวันดังกล่าวด้วย

(๔) นายวิรัตน์ บุญอ้อม ผู้อำนวยการกองคลัง องค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ มีหน้าที่บริหารการเงินและการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้รายงานให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทราบ ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ มีรายได้รวมเงินสะสมขององค์การ ฯ ในปีงบประมาณ ๒๕๔๒ มีจำนวนทั้งสิ้น ๗๙,๗๙๘,๕๑๑.๗๙ บาท และได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. ทราบตามขั้นตอน

(๕) นางสาวพรพิมล วัฒนอ้อน ผู้รับหนังสือจากสำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับแรก ซึ่งเป็นญาติกับ ผู้ถูกร้อง ระบุว่า เป็นผู้รับหนังสือของสำนักงาน ป.ป.ช. แทนผู้ถูกร้อง เมื่อรับหนังสือแล้วได้นำไปไว้ที่บ้านเพื่อมอบให้ผู้ถูกร้อง

(๖) นางจัญญ วัฒนอ้อน ผู้รับหนังสือจากสำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่สาม ซึ่งเป็นญาติกับผู้ถูกร้อง จำได้ว่าเคยได้รับหนังสือของสำนักงาน ป.ป.ช. และลายมือชื่อในใบตอบรับเป็นของตนเอง นางจัญญ ได้รับหนังสือไว้แทนผู้ถูกร้อง เพราะผู้ถูกร้องไม่ได้อาศัยอยู่ที่บ้านเป็นประจำ และไม่มีบุคคลใดอาศัยอยู่ที่บ้าน โดยปกติจะปิดไว้ และผู้ถูกร้องมารับหนังสือดังกล่าวที่บ้านของนางจัญญ

ผู้ถูกร้องได้ทำบันทึกการชี้แจงเกี่ยวกับการแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ ความว่า ผู้ถูกร้องประกอบอาชีพเป็นเจ้าของที่มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง ประจำโรงพยาบาลหัวเฉียว และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ ในปี ๒๕๔๒ เพียงสมัยเดียว ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภา ฯ เมื่อประมาณปี ๒๕๔๓ โดยเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ฯ ได้แจ้งให้ทราบว่า รายได้ขององค์การ ฯ อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ถูกร้องได้กรอกรายละเอียดในแบบบัญชี ฯ และแนบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้าน ประกอบการยื่นบัญชี ฯ แต่ไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สิน เนื่องจากไม่มีทรัพย์สิน และมอบให้เจ้าหน้าที่องค์การ ฯ เพื่อนำไปยื่นที่สำนักงาน ป.ป.ช. สำหรับกรณีพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชี ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งแต่อย่างใด เนื่องจากเห็นว่า หลังจากหมดวาระแล้วตนไม่มีสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้ง เพราะถูกตัดสิทธิที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และตั้งใจจะทำงานในหน้าที่เจ้าหน้าที่มูลนิธิปอเต็กตึ๊งอย่างเดียว ไม่ต้องการยุ่งเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภา ฯ อีก และทราบว่า มีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี โดยก่อนหมดวาระได้เข้าร่วมประชุมสภา ฯ เมื่อประมาณเดือนมิถุนายน ๒๕๔๖ และในระเบียบวาระการประชุมได้แจ้งเกี่ยวกับหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ ซึ่งในการประชุมวันดังกล่าวผู้ถูกร้องได้รับแบบบัญชี

จากเจ้าหน้าที่ด้วย และตามที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ให้ตรวจดูสำเนาหนังสือขอให้ชี้แจงข้อเท็จจริงกรณีไม่ยื่นบัญชีฯ จำนวน ๓ ฉบับ ผู้ถูกร้องจำได้ว่าเคยรับหนังสือจากสำนักงาน ป.ป.ช. ประมาณ ๒ ฉบับ แต่ได้อ่านและเข้าใจว่ามีหน้าที่ยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่ง เพียงฉบับเดียว

ส่วนกรณีการยื่นบัญชีฯ เมื่อพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปีนั้น ผู้ถูกร้องได้มอบหมายให้นายสมจิตร วัตอ่อน ที่เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ยื่นเอกสารแทน แต่เจ้าหน้าที่สภาฯ ไม่ได้รับเพราะขาดเอกสารประกอบการยื่นบัญชีฯ และแจ้งให้ผู้ถูกร้องไปดำเนินการยื่นด้วยตนเอง แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ไปยื่นใหม่เนื่องจากมีภารกิจส่วนตัวมาก ซึ่งในชั้นที่ไปให้ถ้อยคำกับเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ผู้ถูกร้องได้ขอยื่นบัญชีฯ แต่เนื่องจากไม่ได้จัดเตรียมเอกสารประกอบการยื่นบัญชีฯ มาด้วย จึงไม่สามารถรอกบัญชีฯ ได้ โดยแจ้งเจ้าพนักงานฯ ไว้ว่า จะมายื่นอีกครั้งภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ และไม่ปรากฏว่าได้มีการยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องอีกแต่อย่างใด

ผู้ร้องได้พิจารณาเรื่องนี้ในการประชุมครั้งที่ ๑๓/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ มีมติด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ ๘ เสียงว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ในตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ และมีมติให้เสนอเรื่องให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ และกรณีพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ข้อ ๓

คณะกรรมการรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ข้อ ๓ จึงรับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัย

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้โอกาสผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา โดยได้ส่งหนังสือ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๐ แจงให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วัน รับหนังสือดังกล่าว เมื่อครบกำหนดยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแล้ว ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นคำชี้แจง เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมในการพิจารณาคดี คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจึงได้มีคำสั่งให้ปิด ประกาศคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๐ เพื่อให้โอกาสยื่นคำชี้แจงภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ปิดประกาศ และให้แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาพร้อมบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ ของรัฐ ลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ สรุปความได้ว่า เหตุที่ไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง เนื่องจากผู้ถูกร้องไม่มีความเข้าใจด้านกฎหมาย คิดว่ากรณีไม่มีทรัพย์สิน เงินฝาก ไม่จำเป็นต้อง ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินก็ได้ ผู้ถูกร้องไม่ได้มีเจตนาไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและ หนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องแต่อย่างใด

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริง เพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้แล้ว มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดง รายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้ว เป็นเวลาหนึ่งปี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ข้อ ๓ และรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญหรือเมื่อมีปัญหา ว่ากฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกอบด้วย ประธานศาลฎีกาเป็นประธาน ประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นรองประธาน ผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาโดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวนห้าคนเป็นตุลาการรัฐธรรมนูญ และตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ ศาลปกครองสูงสุดโดยวิธีลงคะแนนลับจำนวนสองคน เป็นตุลาการรัฐธรรมนูญ”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” หมายความว่า (๕) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้หรืองบประมาณไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

มาตรา ๑๒ บัญญัติว่า “ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว ตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง

ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงรายการให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศและทรัพย์สินที่มีได้อยู่ในความครอบครองของผู้ยื่น คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามวรรคหนึ่งผู้ใดดำรงตำแหน่งทางการเมืองมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง ให้ผู้นั้นแยกการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทุกตำแหน่ง ตามระยะเวลาการยื่นบัญชีที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้น ๆ”

มาตรา ๑๓ บัญญัติว่า “การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๑๒ ให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้า พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดของเอกสารประกอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นด้วย และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นการเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตายภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าวแล้วแต่กรณี และห้ามมิให้ผู้นั้นดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ในการนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าเป็นการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองที่ดำรงอยู่ แต่ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปในตำแหน่งดังกล่าว”

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ กำหนดให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาขององค์กรบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าห้าสิบล้านบาท เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยให้รายได้ขององค์กรบริหารส่วนตำบลที่กำหนดดังกล่าว หมายถึงรายได้ รวมเงินอุดหนุน เงินสะสม และเงินกู้ขององค์กรบริหารส่วนตำบล ในปีงบประมาณที่ผ่านมา

ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ เรื่อง การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ข้อ ๓ บัญญัติว่า “กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม

การทุจริตแห่งชาติ ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนด ให้ดำเนินการตามมาตรา ๓๔ เช่นเดียวกับกรณีการจ้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ”

พิจารณาแล้ว เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่มีรายได้ในปีงบประมาณ ๒๕๔๒ รวมทั้งสิ้น ๗๕,๗๕๘,๕๑๑.๑๕ บาท ถือเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้ที่อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ที่กำหนดหลักเกณฑ์ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าห้าสิบล้านบาท ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ เข้าดำรงตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๔๒ จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวัน ทุกครั้งเมื่อเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วหนึ่งปี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ (๕) มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓

ข้อเท็จจริงตามคำร้องของผู้ร้อง และคำชี้แจงของผู้ถูกร้อง พังเป็นที่ยุติได้ว่า ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๔๖ เนื่องจากสมาชิกภาพสิ้นสุดเมื่อถึงคราวออกตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๗ ตรี (๑) ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีฯ เพียง ๑ ครั้ง คือเมื่อเข้ารับตำแหน่ง โดยยื่น เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ และไม่ได้ยื่นบัญชีฯ อีก ๒ ครั้ง คือ กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี โดยผู้ถูกร้องมิได้แจ้งเหตุขัดข้องให้ผู้ร้องทราบ แม้ว่าผู้ร้องจะได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงถึง ๓ ฉบับ ผู้ถูกร้องก็มิได้ชี้แจงเหตุที่มิได้ยื่นบัญชีฯ แต่อย่างไร ผู้ร้องให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. รวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมจากการสอบถามพยานบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นายเกรียงศักดิ์ ต้นทะตะนัย ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ นายฤทธิณรงค์ ศรีบัว หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ นายบุญสม บานเย็น ประธานสภาองค์การบริหาร

ส่วนตำบลบางพลีใหญ่ นายวิรัตน์ บุญอ้อม ผู้อำนวยการกองคลัง ได้ความว่า ได้มีการแจ้งในที่ประชุมสภาฯ เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๖ แล้วว่า ผู้บริหารและสมาชิกสภาฯ มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีพ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ซึ่งผู้ถูกร้องได้เข้าร่วมประชุมในวันดังกล่าวด้วย และจากการสอบปากคำนางสาวพรพิมล วัฒนอ้น และนางจรัญ วัฒนอ้น ญาติของผู้ถูกร้อง ได้ความว่าเป็นผู้รับหนังสือของสำนักงาน ป.ป.ช. และได้ส่งมอบให้กับผู้ถูกร้องแล้ว

ต่อมาผู้ถูกร้องได้ทำบันทึกชี้แจงต่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ความว่า กรณีพ้นจากตำแหน่ง ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีฯ เนื่องจากตนไม่มีสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้ง เพราะถูกตัดสิทธิที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จึงตั้งใจจะปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ของมูลนิธิปอเต็กตึ๊งอย่างเดียว ส่วนกรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ไม่ได้ส่งเอกสารประกอบการยื่นบัญชีฯ มีภารกิจส่วนตัวมาก และในชั้นที่ไปให้ถ้อยคำกับเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ก็ไม่ได้เตรียมเอกสารการยื่นบัญชีฯ ไปแสดงต่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. แต่อย่างไรในชั้นยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ให้การว่าเหตุที่ไม่ยื่นบัญชีฯ เนื่องจากผู้ถูกร้องไม่มีความเข้าใจในค่านกฎหมาย คิดว่ากรณีไม่มีทรัพย์สินเงินฝากไม่จำเป็นต้องยื่นบัญชีฯ แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินก็ได้

จากข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานแสดงว่า ผู้ถูกร้องทราบถึงหน้าที่ที่จะต้องยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องการที่ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำชี้แจงต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญถึงสาเหตุที่ไม่ยื่นบัญชีฯ ว่า ผู้ถูกร้องไม่มีความเข้าใจในกฎหมาย คิดว่ากรณีไม่มีทรัพย์สิน เงินฝาก ไม่จำเป็นต้องยื่นบัญชีฯ แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน นั้น เป็นการอ้างเพื่อจะปฏิเสธการไม่รู้กฎหมาย เนื่องจากหลักเกณฑ์และวิธีการรวมทั้งกรอบเวลาที่มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการยื่นบัญชีฯ เป็นกฎเกณฑ์พื้นฐานสำคัญที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทุกคนต้องรับรู้ และตระหนักว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ผู้ถูกร้องหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองคนใดจะอ้างความไม่รู้กฎหมายเช่นนั้นขึ้นมาเป็นข้อแก้ตัวเพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบตามกฎหมายไม่ได้ เพราะมิฉะนั้นกลไกการตรวจสอบการทุจริตประพฤติมิชอบของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้จะไม่เกิดประสิทธิผลต่อการตรวจสอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้เลย ผู้ถูกร้องได้ทราบถึงหน้าที่ที่จะต้องยื่นบัญชีฯ ตามที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ได้ชี้แจงแล้ว ดังนั้น เมื่อผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องภายในระยะเวลา ตามที่พระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดไว้ ถือว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ข้อแก้ตัวของผู้ถูกร้องตามคำชี้แจงจึงฟังไม่ขึ้น

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายสุรพล พูลเกษ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๔๖ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ข้อ ๓

นายอัคราทร จุฬารัตน

รองประธานคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์

ตุลาการรัฐธรรมนูญ

นายเจริญ หัตถกรรม

ตุลาการรัฐธรรมนูญ

นายธานีศ เกศวพิทักษ์

ตุลาการรัฐธรรมนูญ

นายวิชัย ชื่นชมพูนุท

ตุลาการรัฐธรรมนูญ